

Esbart Dansaire de Mollet: 25 anys

Jaume Noró Camats*

Resum: El 14 i 15 de gener de 1995 es va presentar al Teatre Municipal Can Gomà l'Esbart Dansaire de Mollet del Vallès. El projecte, sorgit dins de les colles del Ball de Gitanes de Mollet, culminava la feina, de gairebé dos anys, dels balladors i la junta de l'entitat sota el lideratge del mestre de dansa i coreògraf Joan Vallbona.

En aquest treball es descriuran l'origen i l'evolució de l'entitat, els dotze espectacles presentats i les principals fites aconseguides durant els

vint-i-cinc anys transcorreguts des de la seva creació.

El contingut d'aquest article s'ha basat en la documentació de l'arxiu de la pròpia entitat: llibres d'actes, cartells, programes de mà, dossiers, retalls de premsa, fotografies i gravacions d'espectacles.

Paraules clau: ball de gitanes, esbart, Esbart Dansaire de Mollet del Vallès, espectacle escènic, ball d'arrel tradicional, Albert Sans, Joan Vallbona, Mollet del Vallès.

Esbart Dansaire de Mollet (Mollet's Dance Troupe): 25 years

Abstract: The Esbart Dansaire de Mollet del Vallès (Mollet del Vallès's Dance Troupe) presented its inaugural performance on the 14th and 15th of January 1995, at the city's Can Gomà theatre. The project, which has its roots in traditional gitanes dance groups, was the culmination of almost two years of work for the dancers and the troupe's board, under the leadership of dance teacher and choreographer Joan Vallbona.

This piece describes the origin and evolution

of the entity, the twelve shows it has presented, and the main milestones achieved in the twenty-five years since its creation.

The content of the article has been sourced from documents held in the archives of the entity itself: minutes books, posters, performance programmes, dossiers, press clippings, photographs and show recordings.

Keywords: Albert Sans i Arís, traditional dance, gitanes dance, troupe, Esbart Dansaire de Mollet del Vallès, stage show, Joan Vallbona i Albadalejo, Mollet del Vallès

Els antecedents: el ball de gitanes

El calendari festiu deposita un solatge concret a cada comunitat. L'empremta dels antics carnavals deixà a la plana vallesana el genuí ball de gitanes.

El testimoni de les ballades de les colles de gitanes de finals del segle XIX a Mollet del Vallès són una referència obligada per conèixer aquesta tradició.

Les cròniques de Francesc Mas-

* Mestre, jnoró@xtec.cat

Article rebut el 8 de setembre de 2020; acceptat el 9 de setembre de 2020.

pons¹ i Vicenç Plantada² evidencien l'arrelament i la força que tenia aquesta manifestació de cultura popular que es va anar esllanguint fins desaparèixer a la meitat del segle XX.³

Durant l'anomenada transició democràtica es va produir arreu una represa cultural que cercava elements d'identitat col·lectiva en les tradicions festives del passat. És en aquest context que a Mollet es recuperen les colles del ball de gitanes l'any 1979 i en poc temps s'apleguen colles d'infants, de joves i de veterans. A tot el Vallès les colles revifen i roden pels pobles que organitzen ballades, especialment en la temporada que va de febrer a maig.

Durant quinze anys les colles molletanes actuen sempre que hi ha ocasió; ho fan sota la direcció de Josep Gázquez i, més tard, també de Joan Vallbona.⁴ En els primers anys les colles molletanes es constitueixen en associació així com també es formalitza l'Agrupació de les Colles del Ball de Gitanes del Vallès.

L'any 1992 la colla de joves de Mollet participa en actes culturals de les Olimpíades de Barcelona, a la subseu molletana, i als espectacles d'inauguració i cloenda a l'Estadi de Montjuïc. L'any següent en Joan Vallbona planteja anar més enllà del ball de gitanes i proposa muntar un

esbart per ballar danses del conjunt dels Països Catalans. Vallbona (1995) diu:⁵ “Es continuarà ballant gitanes, no oblidem les arrels!”, i afegeix: “És un canvi radical de mentalitat artística”. Es continuarà sent amateurs però es volen adquirir hàbits professionals: moltes hores d'assaig durant tot l'any, molta cura en la tria del vestuari i el treball coreogràfic amb l'objectiu de crear un espectacle escènic de qualitat.

Els esbarts: tradició versus innovació

Els primers esbarts dansaires es creen a principi del segle XX amb la idea de recuperar i difondre la dansa popular catalana; es tractava de conèixer com eren les danses de determinats indrets per reproduir-les el més fidelment possible. Aquesta línia es va mantenir com a única fins que l'any 1945 quan, en plena repressió franquista, el coreògraf Manuel Cubeles,⁶ que dirigia l'Esbart Verdaguer de Barcelona, va optar per, tot conservant l'origen de la dansa, portar-la a l'escenari i fer-ne un espectacle atractiu. Des d'aleshores el conjunt dels esbarts catalans ha seguit una doble línia, conservacionista els uns, escènica els altres. En aquesta darrera tendència cal emmarcar els treballs coreogràfics del mateix Cubeles, d'en Salvador Mel·lo⁷ i de l'Albert Sans.⁸

¹ Maspons, F. (1887). Ball de gitanes en lo Vallès a *Miscel·lània Folkloric*, Llibreria de Àlvar Verdaguer, p. 50-77. Barcelona. Edició facsímil (1981). José J de Olañeta, Barcelona.

² Pérez Gómez, F. (1997). *Obres completes de Vicenç Plantada: I Cròniques i articles en La Renaixença*. Centre d'Estudis Molletans, col·lecció Vicenç Plantada, 1. 263 p. Mollet del Vallès.

Pérez Gómez, F. (1998). *Obres completes de Vicenç Plantada: II Monografies i altres escrits*, Centre d'Estudis Molletans, col·lecció Vicenç Plantada, 2. 238 p. Mollet del Vallès.

³ Macià, M.C. (2017). El ball de gitanes de Mollet del Vallès a *Notes*, 32: 117-127. Mollet del Vallès.

⁴ Joan Vallbona i Albadalejo (Santa Maria de Martorelles, 1969)

⁵ *Mollet a mà*, núm 102: 5

⁶ Manuel Cubeles i Solé (Barcelona 1920 – La Garriga 2017)

⁷ Salvador Melo i Nicola (Barcelona 1931 - 2001). Durant gran part de la seva vida va escriure el seu cognom amb el geminada: Mel·lo.

⁸ Albert Sans i Arís (Rubí 1932)

La proposta d'en Joan Vallbona per a l'Esbart de Mollet optava decididament per la dansa escènica. Ell mateix havia ballat a l'Esbart Ciutat Comtal, que seguia aquesta línia, i molt especialment seguint el mestratge de l'Albert Sans, prestigiós coreògraf que havia estat director de l'Esbart Dansaire de Rubí del 1955 al 1990.

L'estrena

Després de mesos d'un treball intens, el 14 de gener de 1995 s'obria el teló del Teatre Municipal Can Gomà i el grup infantil⁹ executava un conjunt de vuit balls populars¹⁰ amb música enregistrada pel Sac de danses. Mentrestant, darrere l'escenari, es feien els últims retocs al vestuari

dels membres del cos de dansa,¹¹ que a la segona part van interpretar vuit peces,¹² algunes amb arranjaments coreogràfics de balls populars i altres amb coreografies inèdites de l'Albert Sans i del mateix Joan Vallbona.

Per la presentació de l'Esbart es van cuidar molts detalls: una bona campanya informativa a la premsa local i un acurat programa de mà; es va comptar amb la presència del president de la Generalitat, l'alcalde de la ciutat i el conseller de Benestar Social, a més d'altres membres del món de la cultura i la política catalanes. La premsa local¹³ va destacar "la professionalitat, l'elegància i la delicadesa de l'espectacle de presentació de l'Esbart que va sorprendre el públic que omplia el teatre".

Figura 1. El grup juvenil obrint un espectacle. Font: Josep Aznar, Arxiu de l'Esbart Dansaire de Mollet

⁹ En aquell moment formaven el grup infantil vuit nenes i vuit nens.

¹⁰ "La bolangera del Pallars", "Punta i taló", "L'indiot", "El Patatuf", "Punteta i taló", "Els Nyitus", "Balls de nans" i "Ball de cascavells".

¹¹ L'anomenat cos de dansa el conformaven el grup de joves, amb tretze noies i sis nois.

¹² "Dansa galana", "Petita borreia", "Balls de pagès", "Pel bon vi", "Contrapàs de les cosses", "Pasqua", "Ball de cascavells" i "Masses i plens".

¹³ Vallès Ara

L'entitat va fer un esforç important per tenir-ho tot a punt: cert és que es va rebre un important suport de l'Ajuntament i altres institucions, però la despesa en el vestuari va ser molt alta i les subvencions, d'entrada, van ser insuficients; diversos membres de la junta directiva i altres socis van avançar diners o van avalar crèdits per fer front a les despeses inicials.

El projecte estava en marxa, calia consolidar-lo, fer-lo créixer i projectar-lo cap el futur.

Organització de l'entitat

Ja hem dit que, en crear-se l'Esbart, l'entitat d'origen era Ball de Gitanes de Mollet i tenia tres grups: infantil, juvenil i veterans. El funcionament era similar al dels altres pobles. Cada temporada es recomptaven els membres de cada colla que assajava amb un director concret, s'ajustava o es renovava el vestuari, que era personal, i es ballava quan hi havia l'oportunitat.

Amb la creació de l'esbart, l'entitat passà a anomenar-se Ball de Gitanes i Esbart Dansaire de Mollet del Vallès. El grup de veterans va continuar ballant només gitanes i mantenia autonomia de funcionament dins l'entitat. Aquest grup el formaven entre vuit i deu parelles, va ser molt estable i es va mantenir actiu fins l'any 2009; normalment representava a Mollet a les ballades de la roda¹⁴ i actuava sempre que hi havia ocasió.

Els grups infantil i juvenil conformaven l'esbart pròpiament dit. En un primer moment el nombre d'infants i joves que ballaven a l'esbart va ser menor dels que ballaven gitanes però

aviat es va anar incrementant; l'any 1999 es va arribar a la cinquantena de membres, i dos anys més tard es va arribar als cinquanta-set, el màxim assolit. En els vint-i-cinc anys d'existència es pot parlar d'una mitjana de quaranta-cinc dansaires anuals. En tot aquest temps han arribat a ballar-hi més de cent trenta infants i joves.

Inicialment el grup dels més petits rebia el nom d'esbart infantil i els joves, el de cos de dansa. A mesura que passaven els anys i el nombre de dansaires s'incrementava l'esbart s'organitzà en tres grups: infantil, juvenil i cos de dansa.

L'escola de dansa

Els grups infantil i juvenil constitueixen el que es coneix com escola de dansa, que té com a objectiu ensenyar els rudiments de la dansa d'arrel tradicional i preparar els futurs membres del cos de dansa. A les vuit peces inicials del repertori se n'hi van afegir sis més l'any 2000. Actualment l'escola de dansa s'organitza en tres grups de nivell d'edat, grup 1, grup 2 i juvenils, que assaegen entre dues i quatre hores setmanals, respectivament. El contingut formatiu es concreta en dos blocs de danses: les gitanes i l'esbart. El primer es conforma amb les cinc coreografies¹⁵ clàssiques del ball de gitanes del Vallès, el segon el formen unes vint peces tradicionals, que, sota criteri de dificultat, es distribueixen pels tres grups d'edat. Anualment, cada grup prepara un repertori que serveix de base per confeccionar el programa de les actuacions que

¹⁴ Es coneix com a roda les diferents ballades que l'Agrupació de Colles del Ball de Gitanes del Vallès organitza de febrer a maig. Sobre un calendari prèviament pactat, cada poble organitza una ballada a la qual hi assisteixen les colles de quatre o cinc altres pobles.

¹⁵ "Entrada", "Contradansa", "Catxutxa", "Xotis" i "Jota".

Figura 2. Grup infantil de l'escola de dansa. Font: Josep Aznar, Arxiu de Esbart Dansaire de Mollet

s'apleguen en tres espectacles: Ball de Gitanes, Balls de plaça¹⁶ i Cançons en dansa.¹⁷ Totes les coreografies de l'esbart infantil són d'en Joan Vallbona.

Des del 2015, per cloure els espectacles es disposa d'una espectacular coreografia conjunta, *La marxa*,¹⁸ amb la participació de tots els membres.

Els grups de l'escola de dansa participen en les trobades de la roda del ball de gitanes que es fan a diferents pobles vallesans. Anualment s'organitza a Mollet una trobada d'esbarts infantils i es participa, pel sistema d'intercanvi, en trobades d'altres pobles.

El monitoratge de l'escola de dansa el formen balladors del cos de dansa.

Una entitat itinerant

Les activitats col·lectives requereixen espais on realitzar-les. Les necessitats d'espai de l'Esbart de Mollet es poden definir com a triples: seu social, lloc d'assaig i magatzem per al vestuari. L'ideal fora disposar d'un espai prou gran per incloure-ho tot, però mai ha estat així. La seu social formal¹⁹ s'ha mantingut sempre al Casal Cultural, aquest també va ser el primer lloc d'assaig dels grups. Durant un breu temps es va utilitzar La Serradora, un espai habilitat per a grups de dansa, però que s'hagué d'abandonar perquè es causaven molèsties als veïns. En els vint-i-cinc anys d'existència s'ha passat, a més a més,

¹⁶ "La bolangera del Pallars", "Punta i taló", "L'indiot", "El Patatuf", "Punteta i taló", "Els Nyitus", "Balls de nans" i "Ball de cascavells".

¹⁷ "El tio Fresco", "Les Nyacres", "Ball de Sant Ferriol", "Kalimba", "El Carnestoltes", "Joan del Riu", "Els quatre sabaters", "La castanya", "Les escombressis" i "El Jan Petit". La música de *Cançons en dansa* és del Sac de Danses i Ministrils de l'Empordà.

¹⁸ La música de *La marxa* és de Joaquim Serra i està interpretada per la Cobla de Cambra de Catalunya.

¹⁹ Despatx i sala de reunions compartides, però no un espai on fer vida social, on crear caliu d'entitat.

pels gimnasos de tres escoles, el Mercat Vell i l'escenari de Can Gomà.²⁰

Amb la posada en marxa de l'esbart, el vestuari de les actuacions va passar de ser personal, que cadascú es pagava i guardava, a ser col·lectiu. L'entitat proporciona, guarda i es fa càrrec del manteniment de la indumentària de cada grup. Aquest nou format requereix disposar d'un espai de magatzem, i la necessitat és més gran a mesura que augmenta el nombre de vestits per les coreografies i els elements escenogràfics dels espectacles. També en aquest aspecte hi ha hagut itinerància per quatre espais diferents.²¹ Els espais d'assaig els ha anat facilitant l'Ajuntament però mai han tingut les condicions òptimes per a la pràctica de la dansa. Joaquim Lapasset (2007), president de l'entitat, deia: "Reclamem una seu en condicions, la dispersió dels llocs d'assaig dificulta la cohesió de grup" i afegia "els espais tenen el terra massa dur i causa lesions".²² Les activitats de l'Esbart, encara ara es desenvolupen en quatre²³ espais diferents.

L'economia de l'entitat s'ha basat en les quotes dels dansaires i de la resta de persones associades, del que s'ha cobrat per determinades actuacions i de les subvencions de l'Ajuntament de Mollet, la Generalitat de Catalunya²⁴ i la Diputació de Barcelona.²⁵ Puntualment petites empreses han col·laborat amb l'entitat.

Les principals despeses han estat en la producció dels diferents espec-

tacles: vestuari, enregistraments musicals, elements escenogràfics, tècnics i lloguer de material de llum i so. Per la difusió dels espectacles s'ha comptat també amb professionals del disseny, la fotografia²⁶ i la imatge.

La direcció, els coreògrafs, els assessors i els monitors de l'escola de dansa ho han fet sempre de manera gratuïta.

La junta de l'entitat

Una entitat amb les característiques de l'Esbart requereix d'un bon equip per tenir a punt tots els aspectes que van més enllà del treball artístic i de formació dels dansaires. La Junta directiva de l'entitat, amb participació de la direcció artística, es fa càrrec de coordinar i portar a terme els aspectes organitzatius de les ballades, assajos, desplaçaments, producció dels espectacles, tenir cura del vestuari i dels aspectes administratius i econòmics.

La Junta directiva s'ha nodrit normalment de mares i pares dels dansaires i, puntualment, n'ha format part algun membre del cos de dansa.

El primer president de l'Esbart va ser en Joaquim Lapasset, que ja ho era del Ball de Gitanes. Mesos després de la posada en marxa de l'Esbart va agafar-li el relleu en Jordi Pascual,²⁷ per tornar-hi en Lapasset²⁸ quan ho va deixar en Pascual. Des de fa uns anys la Junta directiva està formada per membres que ja no tenen els fills a l'entitat i altres que encara hi ballen.

²⁰ A banda dels espais d'assaig esmentats es podrien citar diverses propostes municipals que no s'han materialitzat mai. A hores d'ara, encara no es disposa de llocs d'assaig satisfactoris per a tots els grups.

²¹ Actualment ja es disposa d'un espai de magatzem espaiós i ventilat, cedit per l'Ajuntament.

²² Contrapunt, 9 de novembre de 2007, pàg. 3.

²³ Dos llocs d'assaig diferents, magatzem i espai per reunions.

²⁴ Subvencions i durant un temps el lloguer d'un local de magatzem.

²⁵ Subvencions.

²⁶ Dels fotògrafs cal destacar Josep Aznar (1957-2017). Especialitzat en teatre i dansa, pioner d'aquest gènere a Catalunya, va ser el fotògraf oficial d'importants companyies de dansa i diversos festival.

²⁷ 1996-2003

²⁸ Lapasset ha continuat a la presidència de l'entitat fins a l'actualitat.

El cos de dansa

Després de la descripció general dels primers anys de l'entitat i de la seva organització general, ens centrarem en la trajectòria del cos de dansa, que d'alguna manera és la cara més visible i emblemàtica de l'entitat. Farem un repàs a la seva evolució i trajectòria i anirem descrivint els dotze espectacles que ha estrenant.

1995-1999, ballet folklòric

Des de l'estrena, el 1995, i sense abandonar les actuacions del ball de gitanes, el nombre de ballades durant els primers cinc anys va anar en augment, actuant a diferents indrets de Catalunya i normalitzant dues actuacions anuals de tots els grups a Mollet, una al gener i l'altra a l'estiu, inicialment les dues a Can Gomà.

Anualment s'incrementava el repertori del cos de dansa en una o dues coreografies noves fins arribar a les catorze.²⁹ Una d'aquestes peces era obertament mediterrània³⁰ amb la veu de Maria del Mar Bonet, les actuacions van anar guanyant en espectacularitat, s'incorporaven elements escenogràfics i l'ús del ciclograma permetia treballar amb un fons fosc o de color. L'espectacle el conformaven diferents coreografies enllaçades per un text explicatiu, gravat per en Josep Maria Pou; a cada música un coreografia i un vestuari diferent.

El nombre de balladors, l'estabilitat dins del cos de dansa i la maduresa del grup permetia atrevir-se a encetar projectes més agosarats.

L'any 1999, amb motiu del 20è aniversari de la recuperació del ball de gitanes, es va fer una exposició commemorativa en la qual destaquaven fotografies de dansaires i d'actuacions molletanes des de principi del segle XX.

2000, un pas endavant

Amb cinc anys de rodatge, el compromís dels membres del cos de dansa era ferm. Calia compaginar les hores d'assaig amb la feina i els estudis i, alhora, les actuacions amb la creació de noves coreografies, nous espectacles. L'any 2000 l'Esbart de Mollet faria un pas de gegant per situar-se a l'avantguarda dels esbarts catalans. Per fer-ho possible es comptava amb l'excel·lència creativa de l'Albert Sans i d'en Joan Vallbona per encarar un triple repte: estrenar tres obres de gran complexitat: *Cant espiritual*, *Pagesos i senyors* i *Temps de llegendes*.

Per completar una brillant posada en escena, Sans i Vallbona van comptar amb la col·laboració de professionals de prestigi dins del món de l'escena catalana. El vestuari i l'escenografia van anar a carrer d'en Jordi Roig;³¹ la il·luminació, de l'Ignasi Camprodon;³² i de la confecció del vestuari se'n va encarregar Vestir l'Època.³³

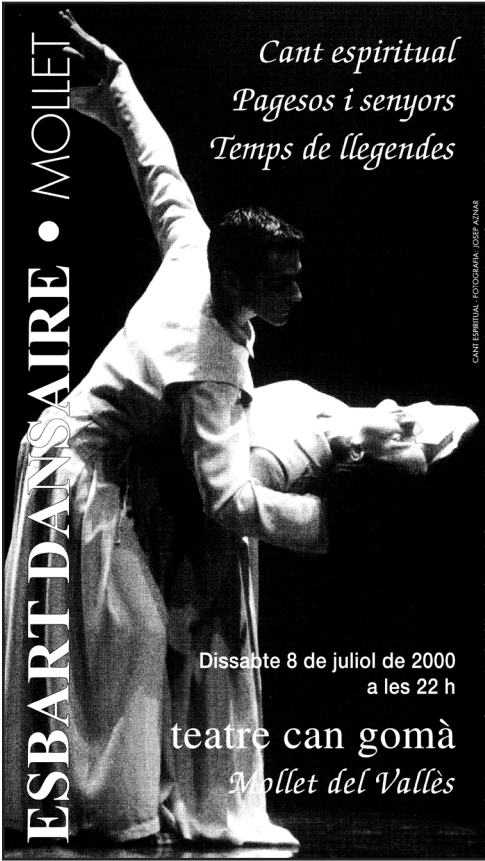
²⁹ A les vuit primeres coreografies s'hi van anar afegint: "La morisca", "Ball del mocador", "De nit sota el gessamí", "La Todoella (dances guerreres)", "El escándalo" i "Àliga, masses i plens".

³⁰ "De nit sota el gessamí", amb música del tunisià Hedi Jouini i coreografia de l'Albert Sans.

³¹ El lleidatà Jordi Roig (1960) treballa per produccions teatrals i operístiques a teatres catalans i d'arreu del món.

³² Ignasi Camprodon, actor, ajudant de direcció i il·luminador, va formar part de l'equip de direcció del TNC de 1995 a 2016.

³³ Vestir l'Època confecciona i lloga vestuari per a teatre, cinema i televisió. Tenen com a clients el Liceu, els teatres Poliorama, TNC, Lliure; diverses companyies de teatre i cadenes de televisió.

ESBART D'ANSAIRE • MOLLET

*Cant espiritual
Pagesos i senyors
Temps de llegendes*

Dissabte 8 de juliol de 2000
a les 22 h

teatre can gomà
Mollet del Vallès

ESBART D'ANSAIRE • MOLLET

Balladors:
Sandra Àngel, Xavi Besora, Jèssica Campiñez, Elisenda Costa, Vanessa Corbera, Òscar Estrada, Jordi Galán, Laura Gálvez, David García, Toni Gómez, Xavi Pedragosa, Eduard Peixoto, Núria Rossell, Anna Tantiñà, Gemma Tantiñà, Laura Tantiñà

Direcció:
Joan Vallbona

Assessorament:
Albert Sans

Vestuari i Màscares:
Jordi Roig

Il·luminació:
Ignasi Camprodon i Jordi Roig

Assistent vestuari:
Maddalena Molleni

Realització vestuari:
Vestir l'Època

Realització complements vestuari:
Carme M. Menéndez

Coordinació vestuari:
Toni Longa

Documentació:
Mercè Colomer

Monitora de dansa:
Jèssica Campiñez

Coordinació musical:
Joan Codina

Coordinació tècnica:
Isidre Rossell

Regidoria d'escena:
Isabel Legaz

Manteniment de vestuari:
Pepi Mas

Gerència i Administració:
Jordi Pascual

Figura 3. Fragment d'un programa de mà de l'any 2000. Font: Arxiu de l'Esbart Dansaire de Mollet

Les tres obres es van estrenar³⁴ el 20 de febrer de 2020, al Centre Cultural Caixa Terrassa³⁵ dins la temporada de dansa que anualment es fa a aquella ciutat.³⁶ Fem una breu descripció dels tres muntatges.

Cant espiritual

El conegut poema dels últims anys de vida de Joan Maragall va inspirar l'obra musical de Xavier Montsalvatge, que porta el mateix títol. L'Albert Sans creà per a l'Esbart de Mollet el seu *Cant espiritual* a partir de recursos

coreogràfics propis de la tradició catalana, i té com a punt de partida els sentiments que havien generat al coreògraf el poema de Maragall i la partitura de Montsalvatge.

Pagesos i senyors

El patrimoni tradicional català està farcit de danses diferenciades per les classes socials que les ballaven. Aquest espectacle contraposa l'expressió gestual de les classes privilegiades i la de la gent camperola, alhora que mostra que els uns i els altres conformen la

³⁴ Prèviament s'havien fet una preestrena a Can Gomà i una altra actuació de rodatge a Barcelona.

³⁵ L'espectacle va estar coproduït per Caixa Terrassa.

³⁶ Componien el cartell de la temporada 1999-2000, entre altres, el Ballet Víctor Ullate, el Ballet del Teatre Nacional de Brno i el del Gran Teatre de Ginebra.

Figura 4. **Cant espiritual.** Font: Josep Aznar, Arxiu de l'Esbart Dansaire de Mollet

nostra manera de ballar tradicional. La partitura per a cobla, sobre danses populars, és de Manuel Oltra i la coreografia, de Joan Vallbona. *Pagesos i senyors* és un espectacle unitari que enllaça cinc danses diferenciades amb els mateixos elements escènics i el mateix vestuari.

Temps de llegendes

Aquest és també un espectacle unitari amb diversitat d'elements escenogràfics i de vestuari, que s'endinsa en el patrimoni cultural de Mallorca de la mà de músiques, balls, rituals i mites que, tractats amb llibertat coreogràfica, adquireixen una nova dimensió vàlida en el camí de la dansa tradicional feta espectacle. Les músiques són populars, dels Valldemossa, Música Nostra i de

Maria del Mar Bonet. Els arranjaments musicals són de Xavier Batllés, i els coreogràfics porten la firma de l'Albert Sans i en Joan Vallbona.

L'estrena dels tres espectacles va ser un èxit, com ho demostren les crítiques publicades a la premsa d'àmbit nacional i a la local dels dos Vallesos. Durant dos anys l'espectacle es va presentar a molts teatres de Catalunya, i en destaquen les actuacions al Teatre Fortuny de Reus,³⁷ al Palau de la Música de Barcelona³⁸ i a la Fira de Manresa.³⁹

2002, programa nou

L'èxit assolit amb *Cant espiritual*, *Pagesos i senyors* i *Temps de llegendes* no va aturar la capacitat creativa de l'entitat. Novament s'alternaven actuacions

³⁷ A la mateixa programació del quart trimestre del 2000, es va representar al Teatre Fortuny importants concerts, espectacles d'òpera, teatre i dansa.

³⁸ L'actuació al Palau de la Música s'emmarcava dins el cicle Cobla, Cor i Dansa. L'espectacle va ser enregistrat per TV3 i el programa *Nydia* en va difondre, dins d'un programa dedicat a l'Albert Sans, la versió completa de *Cant espiritual*.

³⁹ L'any 1998 es va posar en marxa a la capital del Bages la Fira d'Espectacles d'Arrel Tradicional. Anualment s'hi presenten propostes artístiques que utilitzen l'arrel, la tradició i la cultura popular com a motor creatiu. Actualment porta el nom de Fira Mediterrània.

amb la creació d'un nou espectacle que, altre cop, comptaria amb tres treballs coreogràfics: *Cançons de taverna*, *Dances de Vilanova* i *Aires de la Terra Alta*.

Aquest nou programa es va estrenar al Teatre Municipal Can Gomà el 12 de gener de 2002 amb coreografies de l'Albert Sans i la direcció de Joan Vallbona. El disseny del vestuari i l'escenografia torna a ser de Jordi Roig i la il·luminació i la realització del vestuari va continuar en les mans de professionals altament qualificats.

Fem una breu descripció dels tres muntatges:

Cançons de taverna

A partir de les músiques d'Els Pescadors de l'Escala, l'Albert Sans presenta un muntatge coreogràfic basat en cinc cançons marineres que transporten a l'ambient de les antigues tavernes de la costa catalana, un divertiment de la gent de mar envoltat d'havaneres i festa.

Dances de Vilanova

Eduard Toldrà va compondre, el 1921, *Dances de Vilanova* sobre temes del ball popular de la seva vila nadiua, considerada, en la història de la música per a cobla, com la primera obra que escapa de la forma de sardana. La coreografia i un lluit vestuari transporten a un moment subtil i màgic dels carnivals de Vilanova.

Aires de la Terra Alta

A la comarca de la Terra Alta perviuen unes jotes populars que es ballen a la festa de cada poble. Aquesta part de l'espectacle presenta un seguit de jotes de diferents indrets de la comarca. La gresca, l'alegria i el divertiment en són el fil conductor que enllaça unes improvisades variacions de lluïment que inclouen la tradició dels solos.

A aquestes tres coreografies van configurar el programa de la major part de les moltes actuacions que l'Esbart de Mollet va fer fins l'any 2006; alternava aquest programa amb la tripleta estrenada l'any 2000: *Cant espiritual*, *Pagesos i senyors* i *Temps de llegendes*. Sense deixar de banda les actuacions del ball de gitanes. Ocasionalment es recuperava algun ball de parella del repertori dels primers anys com "Pasqua" o "El Ball del mocador".

Figura 5. De dalt a baix: Albert Sans, Jordi Roig i Joan Vallbona. Font: Estil Mollet, Arxiu de Esbart Dansaire de Mollet

Els aniversaris

L'any 2004 s'esqueia el 25è aniversari de la recuperació a Mollet del ball de gitanes, i l'any següent el 10è de la creació de l'esbart. L'entitat, fidel als seus orígens, va preparar una sèrie d'actes per commemorar-ho.

25 anys de gitanes

Per a aquesta celebració es van programar, pels mesos de febrer a abril del 2004, sis ballades que, sota el títol genèric de *Les gitanes al teu barri*, van oferir, en diumenge al matí, actuacions als barris molletans de Lourdes, Plana Lledó-Can Borrell i Can Pantiquet-Riera Seca, al Jardí de la Farinera i a Gallecs; la darrera de les ballades va ser a la Rambla, coincidint amb la trobada anual de les colles del ball de gitanes del Vallès.

L'edició d'aquell any de *Les Gitanes a la Rambla*⁴⁰ es va allargar del matí al vespre, i va comptar, a banda de les colles d'altres pobles,⁴¹ amb altres grups de cultura popular.⁴²

Un altre acte a destacar d'aquest aniversari va ser la cessió en dipòsit al Museu Abelló del quadre *Les colles de Mollet*, pintat per Joan Abelló l'any 1990 i que aquest havia regalat a l'entitat Ball de Gitanes i Esbart Dansaire de Mollet del Vallès. Aquesta imatge es va reproduir al cartell i altres elements de difusió.

En aquell 2004, l'esbart fa tres noves aportacions a la ciutat: *Gitaneries*, el *Ball del Barraló* i la primera celebració del Dia Internacional de la Dansa.

Gitaneries

Un aniversari tan destacat bé es mereixia una estrena, i què millor

que un nou espectacle basat en les peces tradicionals del ball de gitanes. Amb el títol inicial de *La Festa de Mollet – El Ball de Gitanes*, Joan Vallbona crea una nova coreografia sobre els nous arranjaments musicals del mestre Manuel Oltra.⁴³ Jordi Roig crea un nou vestuari i els elements escenogràfics. Aquest nou espectacle recuperava els històrics personatges que participaven antigament a la festa: el Capità de Cavall, els Diablots i el Vell i la Vella.

Més endavant l'espectacle *La Festa de Mollet – El Ball de Gitanes* va passar a anomenar-se *Gitaneries*.

Actualment el cos de dansa disposa de dues versions de *Gitaneries*, la més escènica amb els personatges i música de Manuel Oltra, i una altra per ser ballada, si convé a l'aire lliure, sense els personatges, amb arranjaments musicals d'en Xavier Batllés.

El Ball del Barraló

Aquell mateix any 2004, l'Esbart va portar per primer cop a la plaça el *Ball del Barraló* com a part de l'espectacle de l'arribada d'en Carnestoltes en el cicle d'actes del carnaval molletà. En un dels moments baixos dels espectacles carnavalescos de la ciutat, es va demanar la participació de l'Esbart per revitalitzar-los. Per atendre l'encàrrec, Joan Vallbona⁴⁴ va dissenyar un espectacle inspirat en l'antic ball del

⁴⁰ La recuperació de les colles del ball de gitanes als anys setanta del segle XX va portar les ballades a pavellons esportius d'arreu del Vallès. A Mollet generalment es feien al Pavelló de Plana Lledó, però van passar a fer-se a la Rambla l'any 1999, amb motiu del 20è aniversari de la seva recuperació. Actualment es fan a la plaça de Prat de la Riba, un dels indrets històrics, com ho és l'antiga plaça de l'Església.

⁴¹ Parets, Cerdanyola, Castellar del Vallès, Mas Rampinyo, Santa Perpètua de Mogoda i les colles infantil, juvenil i veterans de Mollet del Vallès.

⁴² Colles Gegantera i Castellera de Mollet del Vallès, els Falconers de Vilafranca i la Banda de Joves Músics de Mollet, que també va participar a la cercavila de les colles i va interpretar, en directe, la música de les diferents tandes de les ballades de gitanes.

⁴³ Fins aquell moment les colles i l'esbart de Mollet ballaven les peces tradicionals de les gitanes amb uns arranjaments fets pel compositor i director molletà Josep Solà.

⁴⁴ Vallbona, J. (2011). *Transvestisme carnavalesc, Vallesos, Gent, terra i patrimoni* 1: 81. Santa Eulàlia de Ronçana.

Barraló.⁴⁵ En va sortir un divertiment coreogràfic engrescador, amb una vestimenta estrafolària i colorista. El primer any es va ballar, amb variades músiques instrumentals i festives, al mig de la plaça. A partir de l'any següent, amb la introducció d'uns nous personatges de la comparsa d'en Carnestoltes i dels poders fàctics, el Barraló de l'esbart va quedar com un apèndix durant l'acte de l'arribada d'en Carnestoltes i va passar a ballar-se amb una música original de Josep Maria Aparicio.⁴⁶ Des de fa uns anys cap aquí, aquesta peça i la coreografia, s'han popularitzat especialment entre els infants i l'espectacle de l'Esbart⁴⁷ ocupa novament la part central i més lluïda de l'arribada d'en Carnestoltes, des del 2017 la comparsa del Barraló incorpora el personatge d'en Manyó.⁴⁸

222

Dia Internacional de la Dansa

Una altra aportació de l'Esbart per aquell any 2004 va ser la iniciativa de portar a la ciutat, per primera vegada, la celebració del Dia Internacional de la Dansa, amb la participació de totes les entitats molletanes relacionades d'una manera o altra amb aquesta disciplina artística.

Posteriorment, sense la intervenció de l'Esbart, aquesta celebració s'ha anar repetint amb diferents formats i responsabilitat organitzativa.

2005, 10 anys d'Esbart

La commemoració del desè aniversari va tenir tres tipologies d'actes: actuacions, exposicions i conferències.

El cos de dansa va interpretar l'espectacle de les coreografies estrenades l'any 2000: *Cant espiritual*, *Pagesos i senyors* i *Temps de llegendes*, i ho va fer amb una doble actuació a Can Gomà⁴⁹ i al Teatre Auditori de Granollers.⁵⁰ Per altra banda, la trobada anual d'esbarts infantils aplegà, en sessions de matí i tarda, tres-cents dansaires de vuit⁵¹ poblacions. Els grups infantils i juvenil de l'Esbart de Mollet hi presentaren dos espectacles diferents.

Durant el mes de febrer del 2005, l'Esbart va presentar al Centre Cultural La Marineta de Mollet una doble exposició. La primera, *Esbarts: cent anys de dansa (1901-2001)*, cedida per l'Agrupament d'Esbarts Dansaires, mostrava la història del conjunts dels esbarts catalans. La segona exposició, *Esbart Dansaire de Mollet (1995-2005)*. La nostra aportació en deu anys, mostrava els diferents treballs realitzats des de la creació de l'entitat.

El tercer bloc d'activitats foren tres conferències relacionades amb la dansa: la presentació del llibre *Papallones i roelles*,⁵² de Jordi Lara; la conferència espectacle *El secret de la castanyola*, a

⁴⁵ Es disposa de diferents referències d'un ball del Barraló molletà, des de 1902 al 1952, any en què es va prohibir.

⁴⁶ Professor de l'escola municipal de música de Mollet del Vallès.

⁴⁷ El ball del Barraló pròpiament dit, amb música de Josep M Aparicio, compta amb uns arranjaments d'en Xavier Batllés, i el conjunt de l'espectacle el completen diverses coreografies sobre músiques instrumentals.

⁴⁸ En Manyó era en Joan Pujol Puigdomènech (1825? – 1898), un pagès molletà molt popular en el seu temps que, entre altres activitats festives, animava, disfressat, les ballades de gitanes.

⁴⁹ L'espectacle complet no s'havia ballat a Mollet des de l'any 2001.

⁵⁰ És la primera vegada que l'Esbart de Mollet actua a Granollers.

⁵¹ Sant Celoni, Arenys de Munt, Granollers, Sant Martí de Barcelona, Mas Rampinyo, Cerdanyola, Rubí i Mollet del Vallès.

⁵² *Papallones i roelles*, glossa la vida i obra del coreògraf i ballarí Salvador Mel·lo.

càrrec de José de Udaeta.⁵³ La darrera de les conferències va tenir un format de col·loqui a l'entorn d'El Cant Espiritual, del poema a l'espectacle, amb la intervenció dels creadors⁵⁴ de l'espectacle de l'Esbart de Mollet Cant Espiritual.

Un país de festa

A partir de l'any 2005, els espectacles *Cançons de taverna*, *Danses de Vilanova* i *Aires de la Terra Alta*, estrenades l'any 2002, juntament amb *Gitaneries*, es van presentar com un programa conjunt amb el títol genèric d'Un país de festa i amb canvi de títol de dos dels espectacles. *Danses de Vilanova* passa a dir-se *Colors de Carnaval* i *Aires de la Terra Alta*, *Aires de jota*.

Com en altres moments durant l'any 2006, es van alternar les actuacions d'Un país de festa amb la creació d'un nou espectacle, d'inspiració valenciana, que s'acabaria estrenant l'any 2007.

Quan el mal ve d'Almansa

Partint d'un dels més rics patrimoni populars dels Països Catalans, el nou espectacle de l'Esbart de Mollet recupera algunes melodies i balls del País Valencià i aporta nous temes i coreografies que, en conjunt, enriqueixen i actualitzen la cultura popular i tradicional catalana. El treball comença amb la "Processó", que rememora un dels episodis cabdals de la història dels valencians i, per extensió, la dels

catalans, la Batalla d'Almansa (1707), encara viva en la memòria col·lectiva: "quan el mal ve d'Almansa, a tots alcança!". D'aquesta dita s'extreu el títol de l'espectacle amb coreografies de l'Albert Sans i d'en Joan Vallbona i amb Miquel Gil⁵⁵ com a responsable de la música. El disseny del vestuari, novament, anava a càrrec d'en Jordi Roig i la realització de Vestir l'Època i de Gorette sastreria teatral.

Quan el mal ve d'Almansa es va estrenar a la Sala Ovidi Montllor del Mercat de les Flors de Barcelona, en una doble sessió els dies 26 i 27 d'abril de 2007.⁵⁶ L'estrena va ser gravada per TV3 i el programa Nydia⁵⁷ va fer-ne un programa especial.

Impuls en dansa

Els esforços personals i col·lectius per fer espectacles de dansa d'arrel tradicional de qualitat són molt grans. En l'imaginari col·lectiu s'associa, sovint, l'activitat d'un esbart com a carrinçona, passada de moda. Per altra banda, postular-se per actuar a teatres importants era un esforç titànic, ja que es competia amb les companyies professionals de teatre, dansa i altres especialitats artístiques. Calia trobar actuacions remunerades, ja que els costos de producció eren molt elevats i amb les subvencions no n'hi havia prou.

Per intentar trencar aquestes bar-

⁵³ José de Udaeta (1919-2009) ballari i coreògraf català de dansa espanyola, especialitzat en castanyoles. Va col·laborar, des de l'any 2000, amb l'Esbart de Mollet oferint sessions formatives de castanyola i, fins i tot, alguna actuació conjunta.

⁵⁴ Hi participaren la documentalista Mercè Colomé, el coreògraf Albert Sans, el dissenyador i escenògraf Jordi Lara i l'il·luminador Ignasi Camprodon.

⁵⁵ Miquel Gil (Catarroja, 1956), és un cantant valencià, exmembre del grup Al Tall. Ell, amb altres músics valencians com Eliseu Parra, Enric Esteve, Ximet Sanz, Cristobal Rentero, Elies Fuster, Abel Garcia i Vicent Romero i el guitarrista grec Spyros Kaniaris, van versionar i/o interpretar la banda sonora de l'espectacle, que va comptar amb el muntatge musical de Xavier Batllés, sota la coordinació de Joan Vallbona.

⁵⁶ Es va fer una preestrena al Teatre Municipal Can Gomà, el 13 de gener de 2007.

⁵⁷ Nydia va ser un programa musical que Televisió de Catalunya dedicava a la música i a la dansa a l'entorn de la cobla, la sardana, els esbarts i les noves coreografies d'arrel tradicional. Regularment programava monogràfics dedicats a compositors, coreògrafs i intèrprets.

224

Impuls

EN DANSA

Balladors:

Mireia Barnils, Jèssica Campiñez, Judit Figueiras, Laura Gàlvez, Toni Gómez, Jordi Gómez, Núria Grau, Rut Guardado, Joan Jiménez, Saul Jorge, Roger Noró, Eduard Peixoto, Ferran Pla, Núria Rossell, Marina Saborido, Anna Tantiñà, Gemma Tantiñà

Direcció: Joan Vallbona

Assessorament: Albert Sans

Vestuari: Jordi Roig

Il·luminació: Albert Sans i Joan Vallbona

Realització de vestuari: Vestir l'Època - Goretti sastreria teatral

Realització de complements de vestuari: Carme Mª Menéndez

Coordinació de vestuari: Toni Langa

Manteniment de vestuari: Francesca Olaria

Perruqueria: M. Jesús Rodríguez

Documentació: Mercè Colomer

Coordinació musical: Joan Codina

Regidoria d'escena: Isidre Rossell

Gerència i Administració: Joaquim Lapasset

Figura 6. Fragment d'un programa de mà de l'any 2008. Font: Arxiu de l'Esbart Dansaire de Mollet

res, l'Esbart de Mollet va passar a oferir el seus espectacles amb el nom d'*Impuls en dansa*, com si es tractés d'una companyia professional. A tal fi es va fer una bona campanya de difusió de la marca i dels espectacles que en aquells moments tenia com a disponibles: *Un país de festa* i *Quan el mal ve d'Almansa*. Es va fer una tramesa massiva a ajuntaments i programadors d'espectacles i es van fer gestions, exitoses, per figurar al catàleg d'espectacles que la Diputació de Barcelona oferia, amb avantatges econòmics, als ajuntaments de la demarcació.

L'estratègia va funcionar i *Quan el mal ve d'Almansa*⁵⁸ va poder exhibir-se a molts teatres durant els anys 2007 i 2008.

Final d'un cicle

Convé, a aquestes alçades d'article, fer esment del primer equip humà que formava el cos de dansa de l'Esbart de Mollet. Ens referim a un grup d'una vintena de membres, sempre amb unes quantes noies més que nois, que quan es va decidir formar l'esbart ballaven gitanes amb el grup juvenil sota la direcció d'en Joan Vallbona; l'any 1995 tenien una mitjana de quinze anys, havien participat als actes culturals de les Olimpíades de Barcelona; les actuacions i alguns viatges els havien enfortit com a grup, dins i fora de l'esbart formaven una bona colla d'amistat. Aquest grup, que va estrenar el programa de coreografies de *Ballet folklòric*, es va mantenir compacte, amb molt poques variacions durant deu anys; setze d'ells van estrenar l'exitós espectacle que s'obria amb *Cant espiritual*.⁵⁹

L'any 2005, amb l'estrena de *Cançons de taverna* i les altres dues coreografies,⁶⁰ es va produir el primer relleu important, van promocionar des del grup de juvenils quatre nois i dues noies per cobrir les baixes produïdes. El grup del 1995 va ser hegemònic, encara, fins l'estiu del 2008.

A l'entorn de l'actuació de l'estiu del 2008 que d'uns anys enllà es feia al parc del Colors de Mollet, en Joan Vallbona anunciava que, per qüestions personals, deixava temporalment la direcció de l'esbart. Aquest fet va provocar que la pràctica totalitat dels dansaires del grup original també pleguessin després de l'actuació de juliol. Es tancava un cicle d'èxits. Aquell grup, amb treball constant, exigència, rigor i dedicació, havia portat als escenaris de tot Catalunya⁶¹ una desena d'espectacles amb una seixantena de coreografies diferents. Un molt bon balanç.

Període de transició

La crisi creada per la baixa del director i del gruix del cos de dansa, obligava a fer una aturada per reorganitzar els dansaires. "Esperem tornar el més aviat possible", declarava⁶² en Joaquim Lapasset, president de l'entitat. "Els que quedem, seguirem treballant amb el mateix esforç i interès", afegia.

Calia recompondre el cos de dansa i trobar algú perquè n'assumís la direcció.

Quedaven vuit membres del grup que havia ballat el darrer espectacle, la majoria s'havien format als grups infantils o juvenils de l'entitat, a aquest grup s'hi afegiren quatre noies i un noi provinents del grup juvenil. Aquella

⁵⁸ Les recuperades coreografies de *Pagesos* i *senyors* completaven, com a primera part, les actuacions.

⁵⁹ *Cant espiritual*, *Pagesos* i *senyors* i *Temps de llegendes*.

⁶⁰ *Dances de Vilanova* i *Aires de la Terra Alta*.

⁶¹ L'esbart també havia actuat a Àustria, Eslovàquia, Eivissa, Sardenya i Mallorca.

⁶² Contrapunt, 1 d'agost de 2008, pàg. 64.

mateixa tardor, la direcció provisional del cos de dansa l'assumí Toni Gómez i la de l'escola de dansa Laura Gálvez. Ambdós formaven part dels dansaires que havien creat l'esbart, tenien experiència, trajectòria i lideratge, però adquirien aquella responsabilitat interinament, fins que es trobés una nova direcció per relançar el projecte.⁶³

La provisionalitat durà divuit mesos, en aquell període el cos de dansa actuà només en tres ocasions. Les dues primeres⁶⁴ serviren per cohesionar el nou grup. La tercera, el gener de 2010, amb motiu del quinzè aniversari de la creació de l'Esbart on, sota el títol *15 anys, el viatge continua*, es va muntar un espectacle amb fragments de tots els espectacles anteriors i es tancava amb l'estrena d'*Enlairant la vela*, una coreografia de Toni Gómez sobre música de Maria del Mar Bonet.

226

Nova direcció, nova etapa

Durant la primavera de 2010 s'enceta un nou cicle per a l'Esbart. L'Eduard Peixoto, antic dansaire del grup fundacional, va assumir-ne la direcció comptant amb l'assessorament i la col·laboració d'en Joan Vallbona; d'aquesta manera el relleu garantia la continuïtat del projecte. En poc temps es reincorporaren tres dels dansaires que havien plegat el 2008.

La presentació del cos de dansa dirigit per Peixoto va ser per la Festa Major de Mollet del 2010 amb *Un país de festa*. Durant un parell d'anys es van fer poques actuacions, el grup va créixer amb la incorporació de nous membres, la majoria provinents del grup juvenil, i es va anar gestant un nou espectacle.

Som dansa, de llevant a ponent

Aquest nou projecte és un viatge per les músiques i danses d'arrel tradicional d'arreu del Països Catalans i, alhora, és un itinerari per la diversitat lingüística de la llengua catalana; d'alguna manera, com es diu al programa de presentació "ballem les paraules de totes les maneres, com ho fa la nostra llengua de llevant a ponent".

A l'espectacle s'actualitzen melodies populars i se n'aporten de noves; es posen en moviment coreografies d'Albert Sans, Salvador Mel·lo i Joan Vallbona per dibuixar un recorregut, creatiu i reivindicatiu, que dona sentit al viatge que fa l'esbart.

El muntatge musical és de Xavier Batllés i el disseny del vestuari, altre cop, d'en Jordi Roig i la seva realització de Taller Nena de la Perla i de Goretti sastreria teatral.

L'estrena es fa a Can Gomà, el 13 de gener de 2013, es completa el programa amb *Cant espiritual*. Aquella mateixa temporada es fan algunes actuacions amb *Un país de Festa* i s'acaba l'any amb la presentació de *Som dansa* a la Fira Mediterrània de Manresa.

L'Espai A

Ja hem dit més amunt que l'esforç creatiu i econòmic de posar en marxa un nou espectacle compta amb la dificultat afegida de trobar actuacions. La recessió econòmica de finals de la dècada de 2000 va minvar la capacitat de contractació dels ajuntaments i altres programadors culturals. La fórmula que va ser útil per exhibir *Quan el mal ve d'Almansa* ja no es podia fer servir.⁶⁵

⁶³ En Joan Vallbona es va posar a disposició de la direcció provisional.

⁶⁴ Gener de 2009 a Can Gomà, es ballà Àliga, masses i plens i *Aires de jota*. L'altra actuació va ser a la trobada de Gitanes a la Rambla.

⁶⁵ La Diputació de Barcelona reservava els ajuts per a les companyies professionals.

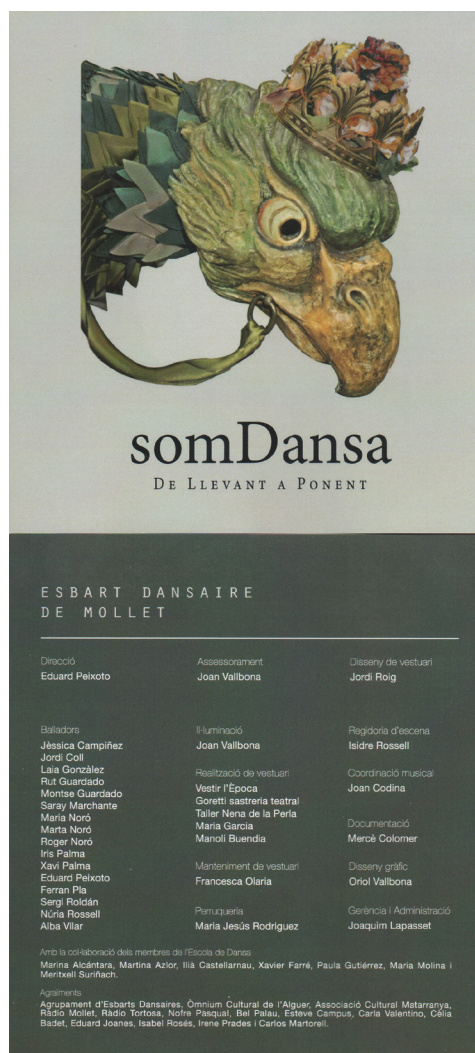

Figura 7. Fragment d'un programa de mà de l'any 2013. Font: Arxiu de l'Esbart Dansaire de Mollet

Per aquells anys s'havia creat Espai A, un circuit estable d'espectacles de grups amateurs.⁶⁶ Aquest circuit, que facilitava les actuacions als teatres dels ateneus catalans, comptava amb el suport de la Generalitat de Catalunya.

Anualment s'obria una convocatòria per seleccionar tres grups de cada especialitat artística; l'Esbart de Mollet hi va optar per primera vegada, el 2014, amb *Som dansa, de llevant a ponent* i fou seleccionat; també ho va ser encara amb dos espectacles més del seu repertori els dos anys següents.⁶⁷

Gran segon cicle

Amb l'estrena i primeres actuacions de *Som dansa, de llevant a ponent*, el grup, liderat per l'Eduard Peixoto, va assolir la maduresa necessària per encarar, els anys següents, el repte de tornar a posar a l'escenari la majoria dels espectacles anteriors.

En aquests anys el grup va mantenir un equip bàsic molt estable, amb algunes baixes a cada temporada cobertes amb joves dels grups de l'entitat. Entre l'any 2013 i el 2019, l'Esbart va actuar arreu de Catalunya alternant un repertori de fins a vuit produccions diferents. El punt àlgid es va produir durant la temporada 2016-2017 quan el cos de dansa va interpretar, dins i fora del circuit de l'Espai A, aquests vuit espectacles diferents.⁶⁸

Cal fer notar que, com a grup, tenir la capacitat d'interpretar diversos espectacles alhora comporta una gran dificultat, i més quan, sovint, alguns dels seus dansaires l'executen per primera vegada o canvien de rol dins del mateix espectacle. El treball exigent i disciplinat i les hores d'assaig, però, especialment, el compromís i la cohesió del grup i l'amistat entre els seus membres han fet possible assolir aquests èxits i el reconeixement arreu on han actuat.

⁶⁶ Espai A acollia espectacles de teatre, dansa, cant coral i altres formacions musicals.

⁶⁷ El 2016 es feu la darrera convocatòria d'aquesta modalitat de suport global als grups amateurs. Des d'aleshores no hi ha hagut noves modalitats de suport col·lectives.

⁶⁸ *Som dansa, de llevant a ponent*, *Cant espiritual*, *Quan el mal ve d'Almansa*, *Colors de Carnaval*, *Aires de la Terra Alta*, *Aires de jota*, *Gitaneries* i *el Barraló*.

228

Figura 8. Som dansa, de llevant a ponent. Font: Josep Aznar, Arxiu de l'Esbart Dansaire de Mollet

Figura 9. Temps de llegendes (gener 2020). Font: Cristina Forés, Arxiu de l'Esbart Dansaire de Mollet

Segona tanda d'aniversaris

Durant l'etapa de direcció de l'Eduard Peixoto s'han fet tres celebracions de l'entitat amb programes especials. La primera i la tercera corresponen, el 2015 i el 2020, amb els vint i els vint-i-cinc anys de la creació de l'esbart. Els actes de celebració van començar, en les dues ocasions, amb un sopar a peu dret previ a una doble actuació conjunta de l'escola de dansa i el cos de dansa, que s'iniciava amb la coreografia *Benvinguts*⁶⁹ amb música de Txarango.

L'any 2019, l'entitat va commemorar el quarantè aniversari de la recuperació del ball de gitanes a Mollet, origen de l'entitat. Per fer-ho es va organitzar una matinal festiva amb la presència de les colles de ball de gitanes dels mateixos pobles que van participar a la ballada de gitanes de Mollet més antiga de la qual es té constància documental.⁷⁰ També hi van intervenir les co-

lles de diables, geganters i castellers de Mollet.

2020 aniversari i relleu

La celebració del vint-i-cinquè aniversari de la creació de l'esbart molletà es va programar com un nou punt d'inflexió dins l'entitat. Amb un cos de dansa on es combina experiència i joventut s'estaven acumulant les ganes i les opcions per crear un espectacle nou, però l'Eduard Peixoto havia demanat ser rellevat a la direcció.

Durant la doble actuació de celebració del gener de 2020, i mentre en ballava *Benvinguts*,⁷¹ es va fer explícit dalt de l'escenari el relleu en la direcció de l'esbart entre l'Eduard Peixoto i en Sergi Roldan.⁷²

Es va encetar l'any 2020 amb moltes activitats previstes però la majoria van quedar al calaix per la parada obligada per la situació sanitària originada per la pandèmia de la Covid-19.

⁶⁹ *Benvinguts*, amb coreografia de Joan Vallbona, es va estrenar el 2015 i es repetí el 2020.

⁷⁰ Es tracta d'una ballada de 1884 on, a banda de dues de Mollet, hi havia colles de Martorelles, Parets, Montmeló i de l'Arrabal de Vilanova. Amb aquest nom surt citat, en documents d'aquella època, el que avui dia és el municipi de Vilanova del Vallès, que ara no compta amb colla de gitanes.

⁷¹ A la coreografia *Benvinguts*, es simula un assaig.

⁷² Sergi Roldan, membre del cos de dansa, es va incorporar a l'esbart l'any 2010, el primer espectacle en què va participar va ser 15 anys. *El viatge continua...*

Fonts documentals

Arxiu de l'entitat Ball de Gitanes i Esbart Dansaire de Mollet del Vallès.

Bibliografia

MACIÀ, M.C. (2017). El ball de gitanes de Mollet del Vallès a *Notes*, 32: 117-127. Mollet del Vallès.

MASPONS, F. (1887). Ball de gitanes en lo Vallès a *Miscel·lània Folklòric*, Llibreria de Àlvar Verdager, p. 50-77. Barcelona. Edició facsímil (1981). José J de Olañeta, Barcelona.

MASSA, P. (2018). *Dansa tradicional catalana. Elements per a una aproximació a la seva formació*. Cossetània Edicions. 167. Valls.

PÉREZ GÓMEZ, F. (1997). *Obres completes de Vicenç Plantada: I Cròniques i articles en La Renaixença*. Centre d'estudis molletans, col·lecció Vicenç Plantada, 1. 263 p. Mollet del Vallès.

PÉREZ GÓMEZ, F. (1998). *Obres completes de Vicenç Plantada: II Monografies i altres escrits*, Centre d'estudis molletans, col·lecció Vicenç Plantada, 2. 238 p. Mollet del Vallès.

VALLBONA, J. (2011). Transvestisme carnavalesc, Vallesos, Gent, terra i patrimoni 1: 81. Santa Eulàlia de Ronçana.

Espais web

<http://www.esbartmollet.cat/>

https://ca.wikipedia.org/wiki/Esbart_dansaire